

Κείμενο 1

Ο Τύπος σήμερα

Το κείμενο είναι απόσπασμα από την ομότιτλη επιφυλλίδα του Μιχάλη Τιβέριου, ακαδημαϊκού, που δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα ΤΟ ΒΗΜΑ στις 06-02-2022.

Ο ανεξάρτητος Τύπος και γενικότερα τα ανεξάρτητα ΜΜΕ είναι θεσμός απαραίτητος για την εύρυθμη λειτουργία της πλουραλιστικής δημοκρατίας. Σε αυτούς πρωτίστως επαφίεται ο έλεγχος της πολιτειακής δομής του κράτους και της πολιτικής που ακολουθείται από τους εκάστοτε κυβερνώντες, αλλά και ο έλεγχος μεμονωμένων πράξεων των δημοσίων προσώπων. Τα μέσα αυτά οφείλουν επίσης να ελέγχουν την εύρυθμη λειτουργία των τριών κρατικών εξουσιών, δηλαδή της νομοθετικής, της εκτελεστικής και της δικαστικής. Αυτό σημαίνει, σε τελευταία ανάλυση, ότι πρέπει να αφουγκράζονται τις ελπίδες της κοινωνίας και να υπερασπίζονται τα συμφέροντά της.

Υπάρχουν βέβαια και φωνές που υποστηρίζουν ότι τα ΜΜΕ είναι συχνά **δέσμια** ατομικών συμφερόντων και **αποκτούν** σχέσεις με τις δομές της εξουσίας, ορατής ή ... αόρατης. Επομένως, **είναι αδύνατον, εκ των πραγμάτων**, να υπερασπίζονται τα συμφέροντα της κοινωνίας. Στις παθογένειες αυτές, υπαρκτές στις πλουραλιστικές δημοκρατίες, ο ίδιος ο λαός είναι σε θέση να δίνει τις ενδεδειγμένες λύσεις.

Είναι γνωστό ότι οι εφημερίδες έχουν κατά τις τελευταίες δεκαετίες δεχτεί σοβαρή ανταγωνιστική πίεση, αρχικά από την τηλεόραση και στη συνέχεια από το διαδίκτυο και τα λεγόμενα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Χιλιάδες blogs και sites μεταδίδουν πλήθος ειδήσεων και πληροφοριών, οι οποίες διαχέονται με μεγάλη ταχύτητα, χωρίς ωστόσο να υπάρχει οποιοσδήποτε έλεγχος για την ορθότητα, την ακρίβεια και την προέλευσή τους. Τέτοιες παθογένειες φυσικά παρατηρούνταν και παρατηρούνται και στις εφημερίδες. Μόνο που στα έντυπα υπάρχουν κάποιοι κανόνες, τα κείμενα υπογράφονται και, στις περιπτώσεις που είναι ανυπόγραφα, εύκολα μπορεί κανείς να πληροφορηθεί τον συντάκτη τους. Στο διαδίκτυο επικρατεί χάος. Για να εντοπιστεί ο υπεύθυνος κάποιου αποπήματος, συχνά πρέπει να αναλωθεί πολύς χρόνος και, όταν αυτό συμβεί, ο υπόλογος θα αργήσει πολύ να υποστεί τις νόμιμες κυρώσεις.

Μπροστά σε αυτό το ... αλαλούμ, η παρουσία του Τύπου είναι σήμερα πιο επιβεβλημένη από ποτέ. Στην έντυπη δημοσιογραφία οι συντάκτες με την υπογραφή τους δίνουν κύρος σε μία είδηση, σε μία πληροφορία, σε ένα σχόλιο. Ο κόσμος επιθυμεί **σωστή**,

πλήρη, υπεύθυνη, τεκμηριωμένη ενημέρωση και φυσικά όχι κατευθυνόμενη. **Πιστεύω**, λοιπόν, ότι στις δύσκολες αυτές εποχές **θα επιζήσουν** τελικά οι εφημερίδες εκείνες που θα αποδεικνύουν σε καθημερινή βάση **εμπράκτως** ότι οι ιδιοκτήτες τους δημιουργούν τις **προϋποθέσεις** που είναι **απαραίτητες** για να επιτελείται **απρόσκοπτα** το έργο τους και οι δημοσιογράφοι τους **επιτελούν** το καθήκον τους ως υψηλό λειτούργημα.

Κείμενο 2

[Συζήτηση με τον ιδιοκτήτη της εφημερίδας]

Το κείμενο είναι απόσπασμα από το μυθιστόρημα του Κώστα Κοτζιά «Γαλαρία Νο 7», (Αθήνα: 1976⁴: εκδ. Σύγχρονη Εποχή)

- Με ζητήσατε; ρώτησε ο αρχισυντάκτης.
- Ναι, κύριε Πετρόπουλε, έλα, κάθισε, έκανε ο ιδιοκτήτης που το πρόσωπό του τώρα είχαν γελαστό και κεφάτο.

Η σκυθρωπή φάτσα του άλλου με το κρεμασμένο τσιγάρο μόρφασε. Δέκα χρόνια που δουλεύει στην «Αλήθεια» εξακολουθεί να μιλάει στον πληθυντικό στον ιδιοκτήτη της, μόνο και μόνο για να τον κρατάει σε απόσταση, και δέκα χρόνια εκείνος ο «άξεστος» του απαντάει στον ενικό. Μάλιστα τελευταία ανακατωνόταν όλο και περισσότερο στη διεύθυνση της εφημερίδας και κόντευε να καταντήσει το φύλλο πατσαβούρα. [...] Πολύ γρήγορα όμως ήρθε σε σύγκρουση με τον ιδιοκτήτη της εφημερίδας, που άρχισε να επεμβαίνει σιγά σιγά και να απαιτεί ένα εμπορικό φύλλο με τις ξεβράκωτες φωτογραφίες, τα αστυνομικά ρεπορτάζ, τα εικονογραφημένα, τον προφητικό καζαμιά, τις ψεύτικες ειδήσεις και τα μυθιστορήματα της δεκάρας.

Στον Πετρόπουλο δεν έμενε παρά να παραιτηθεί και να φύγει. Δυστυχώς όμως οι είκοσι χιλιάδες δραχμές το μήνα τον είχαν συνηθίσει σε μια άνεση ζωής που του είτανε πια δύσκολο να απαρνηθεί. Έτσι προτίμησε να κλείνει το στόμα του και να συμβιβάζεται με τις επιθυμίες του ιδιοκτήτη.

- Έλα, κάθισε, θέλω να μιλήσουμε λιγάκι. Βλέπω σήμερα στο φύλλο πως αναγγέλλεις ότι θα δημοσιέψεις μια σειρά άρθρα για την υπόθεση των λιγνιτωρυχείων.
- Ναι, αύριο δημοσιεύω το πρώτο... άρχισε σ' ένα ψυχρό τόνο ο αρχισυντάκτης, για να μη δείξει την ταραχή που τον κατέβαλε ξαφνικά.
- Δε μού 'χες πει τίποτα, τον διέκοψε ο άλλος.
- Είναι μια υπόθεση με τεράστιο ενδιαφέρον. Νομίζω πως μας δίνει την ευκαιρία ν' αποκαλύψουμε όλο το μέγεθος της χρεωκοπίας της κυβέρνησης στον οικονομικό τομέα... πρόσθεσε λέγοντας ψέματα, γιατί με την υπόθεση του λιγνίτη, μόλις θ' άρχιζε να ξεσκεπάζει

τα παρασκήνιά της, είτανε σίγουρος πως αμέσως θα δεχότανε μια «πρόσκληση για γεύμα» του άγγλου πρεσβευτή και θα είχε μαζί του μια «εγκάρδια συμβιβαστική» συζήτηση.

- Ναι, ωραία, μπράβο, μα... Απότομα η έκφραση του ιδιοκτήτη έγινε πάλι περίλυπη. Δυστυχώς είμαστε αναγκασμένοι να μετριάσουμε τον τόνο της πολεμικής μας...

- Μα είμαστε ή δεν είμαστε αντιπολιτευόμενη εφημερίδα; πέταξε οργισμένος ο Πετρόπουλος.

- Σωστά ποιος λέει το αντίθετο; Το ξέρω επίσης πως αν υποστηρίξουμε την κυβέρνηση κινδυνεύουμε να χάσουμε το κοινό μας. Μα πολλοί υπουργοί ενοχλούνται από την πολεμική μας και φοβάμαι πως στο τέλος θα μας κόψουνε τα κονδύλια που χορηγούν οι τράπεζες στις άλλες εφημερίδες. Νομίζω αγαπητέ πως υπάρχει τρόπος να είμαστε αντιπολιτευόμενοι χωρίς να χτυπάμε στην ουσία την κυβέρνηση, δεν είναι έτσι;

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Να σημειώσεις στο απαντητικό φύλλο ποια από τις παρακάτω προτάσεις είναι σωστή (Σ) ή λανθασμένη (Λ), σύμφωνα με το Κείμενο 1:

1. Ο Τύπος οφείλει να ελέγχει τόσο την πολιτεία και τους θεσμούς της όσο και την κυβέρνηση και τα πεπραγμένα της.
2. Στις περιπτώσεις διαπλοκής του Τύπου με ατομικά ή κυβερνητικά συμφέροντα, ο έλεγχος της εξουσίας είναι αδύνατος.
3. Ο έλεγχος του Τύπου οφείλει να γίνεται από την πολιτεία με ειδικούς μηχανισμούς.
4. Το διαδίκτυο και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης ανταγωνίζονται τον Τύπο στην ταχύτητα και την αξιοπιστία της ενημέρωσης.
5. Η εγκυρότητα στον Τύπο διασφαλίζεται με την υπογραφή των συντακτών, η οποία συνοδεύει τα κείμενα που δημοσιεύουν.

Μονάδες 10

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Να εντοπίσεις δύο λεκτικές επαναλήψεις στην 1^η παράγραφο του Κειμένου 1 (μονάδες 2) και να εξηγήσεις πώς η επανάληψη υπηρετεί τη συνοχή της παραγράφου (μονάδες 4) και ανταποκρίνεται στην πρόθεση του αρθρογράφου (μονάδες 4).

Μονάδες 10

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Στα παρακάτω αποσπάσματα του Κειμένου 1 να αλλάξεις τα λεξιλογικά στοιχεία που σημειώνονται με έντονη γραφή, έτσι ώστε στα δύο πρώτα να προκύπτει αντίθετο νόημα (μονάδες 8), ενώ στο τρίτο το νόημα να παραμένει το ίδιο (μονάδες 7).

α) Υπάρχουν βέβαια και φωνές που υποστηρίζουν ότι τα ΜΜΕ είναι συχνά **δέσμια** ατομικών συμφερόντων και **αποκτούν** σχέσεις με τις δομές της εξουσίας, ορατής ή ... αόρατης. Επομένως, **είναι αδύνατον**, εκ των πραγμάτων, **να υπερασπίζονται** τα συμφέροντα της κοινωνίας.

β) Ο κόσμος επιθυμεί **σωστή, πλήρη, υπεύθυνη, τεκμηριωμένη** ενημέρωση και φυσικά όχι κατευθυνόμενη.

γ) **Πιστεύω**, λοιπόν, ότι στις δύσκολες αυτές εποχές **θα επιζήσουν** τελικά οι εφημερίδες εκείνες που θα αποδεικνύουν σε καθημερινή βάση **εμπράκτως** ότι οι ιδιοκτήτες τους δημιουργούν τις **προϋποθέσεις** που είναι **απαραίτητες** για να επιτελείται **απρόσκοπτα** το έργο τους και οι δημοσιογράφοι τους **επιτελούν** το καθήκον τους ως υψηλό λειτούργημα.

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Ποιος είναι ο ρόλος και η στάση του καθενός από τα δύο (2) πρόσωπα που συμμετέχουν στον διάλογο του Κειμένου 2; Ποιος είναι, κατά τη γνώμη σου, ο σημαντικότερος παράγοντας που τους εμποδίζει να επιτελέσουν σωστά το καθήκον τους; Να αναπτύξεις την απάντησή σου σε 100-150 λέξεις.

Μονάδες 15